

نگاهی به تاریخ هزار ساله رسمیت زبان تورکی در ایران – بخش چهارم

محمدرضا بیگ سفیر شاه سلطان حسین صفوی در دربار لویی چهاردهم پادشاه فرانسه بود. او که از نخستین سفیران دولت تورکی صفوی در اروپا بشمار می‌رود، در طول ماموریت سفارت خود مکاتباتی به زبان تورکی با دولت و مقامات رسمی فرانسه داشت. این مکاتبات و نامه‌نگاری‌های تورکی در آرشیو وزارت امور خارجه‌ی فرانسه نگهداری می‌شوند. آنها علاوه بر اهمیت در تاریخ روابط سیاسی، بازرگانی و فرهنگی بین دولت‌ها و مردم ایران و فرانسه، از جهت تاریخ تورک، زبان تورکی، منشات تورکی، نثر تورکی، تاریخ رسمیت زبان تورکی در ایران، و تبیین و تثبیت هویت تورکی دولت صفوی حائز اهمیت‌اند.

○

آرشیفت ۳ ۱۳۹۷

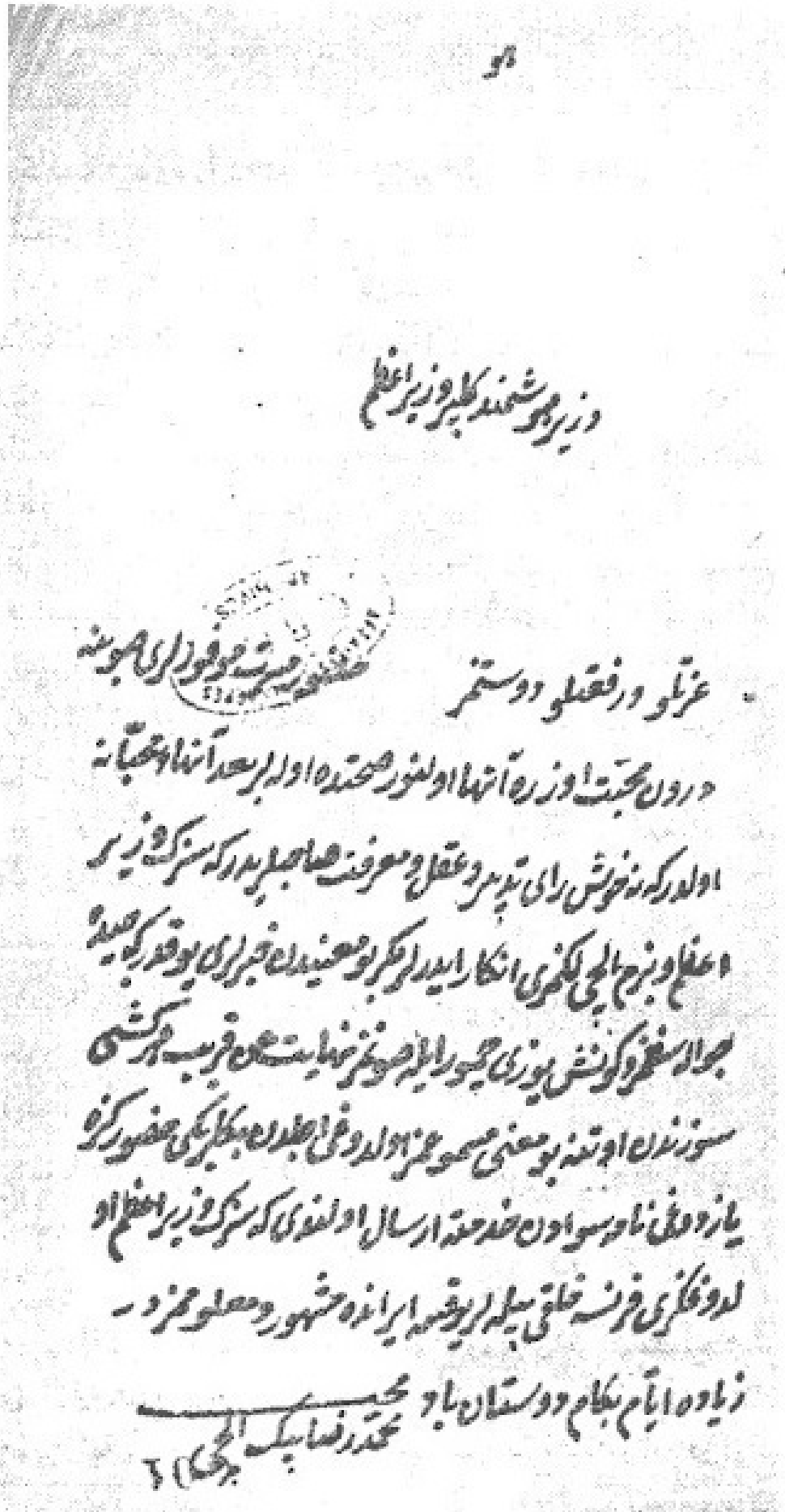
■

آخرین اخبار پرونده ویژه مقاله و یادداشت، نگاهی به تاریخ بیش از هزار ساله رسمیت زبان تورکی در ایران، ویژه ۴ دیدگاهها

نام‌تورکی محمدرضا بیگ سفیر صفوی در فرانسه؛ گوتمش یوزو چامور ایله سیوانماز

محمدرضا بیگ سفیر شاه سلطان حسین صفوی در دربار لویی چهاردهم پادشاه فرانسه بود. او که از نخستین سفیران دولت تورکی صفوی در اروپا بشمار می‌رود، در طول ماموریت سفارت خود مکاتباتی به زبان تورکی با دولت و مقامات رسمی فرانسه داشت. این مکاتبات و نامه‌نگاری‌های تورکی در آرشیو وزارت امور خارجه‌ی فرانسه نگهداری می‌شوند. آنها علاوه بر اهمیت در تاریخ روابط سیاسی، بازرگانی و فرهنگ بین دولت‌ها و مردم ایران و فرانسه، از جهت تاریخ تورک، زبان تورکی، منشات تورکی، نثر تورکی، تاریخ رسمیت زبان تورکی در ایران، و تبیین و تثبیت هویت تورکی دولت صفوی حائز اهمیت‌اند.

در زیر یکی از نامه‌های کوتاه محمدرضا بیگ به زبان تورکی خطاب به صدراعظم فرانسه ژان باپتیست کولبر دو تورسی آورده و پس از آن توضیحات مختصری در این باره داده شده است. در این مکتوب تورکی، محمدرضا بیگ ناخشنودی خود از شایعاتی که در باره میسیون و سفارتش و نیز اعتراضاتی که بر علیه کولبر وزیر اعظم در کاخ ورسای و جامعه فرانسه بلند شده بود را بیان می‌کند. وی می‌گوید کسانی که بدین اعمال مشغولند غافل از این حقیقت‌اند که راستی را نمی‌توان با دروغ پنهان کرد، این بی‌خبران بیهوده سعی در کتمان حقایق دارند و بزودی از کرده خود خجل و شرمنده خواهند شد.

متن نامه تورکی محمدرضا بیگ سفیر دولت صفوی در فرانسه به کولبر (نامه‌ای اروپایی، کلمات و پسوندهای تورکی با الفبای مدرن فوتتیک تورکی؛ کلمات و عبارات فارسی و عربی با رسم الخط این دو زبان نگاشته شدند):

هو
وزیر هوشمند کولبر، وزیر اعظم
عزتلی و رفعتلی دوستوموز
حضور عزت موفورله‌ری موبونا
<p>درون محبت اوزره، انها اولونور سخته اولالار. بعد انهای محبانه، اولدور که:</p>
<p>نه خوش رای (و) تدبیر و عقل و معرفت صاحب‌لهدیر که سیزین وزیر اعظم و بیزیم انلیجیبیمیزی انکار اندیرلەر. مگر بو معنیدن خبرله‌ری بوخدر که "جیدا چووالا سیفماز" و "گوتمش یوزو چامور ایله سیوانماز". نهایت عن‌قرب هر کیشی سوزودهن اونانا. بو معنی مسموعوموز اولدوغو اجدهن بهیله‌ریجیی، حضورونوزا یازدیغی نامه سوادان، خدمته ارسال اولوندو. که سیزین وزیر اعظم اولدوغونوزو فیراسا خالقئ بیلملەر. یوخسا ایراندا مشهور و معلوموموزدور.</p>
<p>زیاده ایام بکام دوستان باد</p> <p>محب</p> <p>محمدرضا بیگ ایچلی</p>
لغتنامه
<p>درون اوزره (ف+ت): ایچده‌نلیکله، صمیمانه</p> <p>موفور (ع): بسیار، افزون، فراوان، به وفور</p> <p>صوب (ع): طرف، جانب، سمت</p> <p>انها (ع): آگاه ساختن، خبر دادن، اطلاع رساندن</p> <p>جیدا (ت): نیزه کوتاه، زوبین</p> <p>ایچیلدن (ع+ت): به سبب، به دلیل</p> <p>سوادان (ع+ت): سووای، به غیر از</p>
<p>انلجی (ت): سفیر</p>
<p>بهیله‌ریجیی (ت): بیگلربیگی، حکمران ایالت مهم و یا مرزی در دولتهای تورک</p>